UDK 811.163.2'373
Izvorni naučni rad

Людвиг Селимски
Шльонски университет в Катовице, Полша, Катовице
selimski@wp.pl

УНИВЕРБИЗАЦИЯ И СХОДНИ ЯВЛЕНИЯ. ПОЯВА В БЪЛГАРСКАТА ДЕРИВАТОЛОГИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ

Предмет на анализ е универбизацията като словообразувателен способ, проникването в българската дериватология на концепцията за универбизация и мястото на универбизацията в системата на българското словообразуване. Предлагат се корекции в словообразувателния анализ на някои думи, възникнали по този начин.
Ключови думи: универбизация, субстантивазация, композиция, структурна функция

The paper deals with univerbisation as a word-formation method, with the penetration into Bulgarian derivatology of the concept of univerbisation and the place of univerbisation in the system of word formation in Bulgarian. Any corrections in the word-formation analysis of some words arisen in this way have also been proposed.
Key words: univerbisation, substantivisation, composition, structural function

1. В доклада се поставят за разглеждане въпроси, засягащи универбизацията като словообразувателен способ в сравнение предимно с композицията и субстантивизацията; концепцията за универбизация в българската дериватология – бележки за проникването на тази концепция в българската наука; мястото и ролята на универбизацията в системата на българското словообразуване; домашно (българско) и чуждо в лексиката, възникнала чрез универбизация; антиномиите старо vs. ново и народно vs. книжовно в тази част от производната лексика на българския език; прояви на универбизацията в областта на проприалната лексика; релацията универбизация (универбизми) vs. деминутиви и аугментативи; словообразувателни средства на универбизацията с оглед и на антиномията омонимия vs. полисемия.

2. Концепцията за универбизацията в българската дериватология

2.1. В българската дериватология концепцията за универбизацията е твърде нова. За нея в Морфология 1983 не се споменава. Мнозина може би свързват въвеждането ѝ в българското езикознание със статията на М. Виденов (1976), в която универбизацията се определя като "присъща черта на българския разговорен стил". За универбизацията и универбатите в българския език се пише повече едва от 80-те – 90-те год. на XX в. Докато в полското езикознание тя е предмет на нарастващ интерес още от началото на XX век, а през последните десетилетия на този словообразувателен способ бяха посветени две монографии – за универбизацията в чешки в съпоставка с полски (Szczepańska 1994) и в словашки в съпоставка с полски (Sojda 2011).

Универбизацията като словообразувателен способ се намира в най-тясна връзка с композицията, а след това и със субстантивизацията, без да свеждаме последната до вид безсуфиксно словообразуване (Крумова 1973; 1987), до елипса на определяемото от изходното съставно наименование (словосъчетание), както в примера гостна 'стая за гости' (← *гостна стая*).

В този принос искам да обърна внимание върху някои случаи на универбизация, която много полски и чешки автори наричат суфиксална субстантивизация.[1] Искам и да коригирам анализа на някои български словообразувателни формации, получили неправилни тълкувания главно поради непопулярността и късното проникване в българската дериватология на концепцията за универбизацията. Като увод в тази проблематика припомням най-напред концепцията на Я. М. Розвадовски (1904) за бинарната (двучленната) структура на производната дума, също така почти непозната и късно въведена в някои изследвания по словообразуване.[2]

---

[1] След кратко представяне на три вида "универбизация (в широкия смисъл на това понятие)" – инициални и сричкови съкращения (ГФР/*гефере*), сложни названия (*алфа-лъчение*) и примери с елизия на определяемото (*говеждо* ← *говеждо месо*) – М. Виденов пише и за "няколко случая, ограничени по количество, в българския език", в които вече "можем да наблюдаваме *същинска универбизация*, т.е. универбизация в тесния, истинския смисъл на този термин" (Виденов 1976: 30), без да прилага термина *суфиксална субстантивизация*.

[2] Вж. Селимски 1979; Деянова и др. 1980; Мурдаров 1983: 12–13; Радева 1991: 22. За въвеждането на термина *субстантив(из)ация* определена заслуга има Е. Захаревич (1959; 1965; 1972).

В противовес на В. Вунд, според когото назоваването на обекта се осъществява въз основа само на един негов признак, Я. М. Розвадовски доказва, че "в названието се осъзнава не само доминиращият признак, но и още нещо", че думата "притежава и т. нар. формативен елемент".[3] В съответствие с установения от него закон за двучленната ѝ структура (пол. *prawo dwuczłonowości*) при словообразователния анализ на думата трябва да се отделят два компонента в строежа ѝ – словообразувателна основа и словообразувателен формант, съответстващи на двете съставки на словосъчетанието (съставното / двучленното наименование), на базата на което е възникнала тая дума.[4]

3. Мястото и ролята на универбизацията и субстантивизацията в българското словообразуване

3.1. Освен прецизното определяне на границата между основата и форманта, при словообразователния анализ е необходимо е да се определи също така точно и съставът на форманта и функцията, с която той участва в строежа на анализираната дума. В българския език, както и в другите славянски езици, ролята на словообразователни форманти изпълняват голям брой афикси. Те се различават едни от други по форма, по взаимодействието си с различни откъм частеречева принадлежност основи, както и по частеречевата принадлежност на производните, които се образуват с тяхна помощ. Трябва да се взема под внимание – не на последно място – и онова значение (семантика), с което те участват в изграждането на съответния дериват. Във връзка с това трябва да припомня, че В. Дорошевски, опирайки се върху концепцията на Я. М. Розвадовски за бинарната структура на думата, още в своите *Monografie słowotwórcze* (1928, 1929 и 1931 г.), както и в доклада си на I световен конгрес на славистите в 1929 г. "Към семантичната класификация на суфиксите в славянските езици" (Doroszewski 1931), при словообразователния анализ на съществителните, възникнали на базата на глаголи, прилагателни или словосъчетания, пише и за т. нар. структурна функция на су-

[3] Rozwadowski 1905/1960: 24 сл.; 39 сл.

[4] Концепцията за двуделната структура на речниковата единица Я. М. Розвадовски излага в монография на немски (Rozwadowski 1904), преведена и на полски (Rozwadowski 1960: 31–95). Основните идеи на книгата си авторът излага и в статия на полски език (Rozwadowski 1921), препечатана по-късно в сборник от негови статии (Rozwadowski 1950: 143–55).

фиксите, която дори смята за основна и първична спрямо техните реалносемантични и експресивни функции.[5] Върху концепцията на Я. М. Розвадовски се базира и А. В. Исаченко в забележителната си статия "Общи закономерности и национална специфичност в развоя на речниковия състав на славянските езици", в която на руски, чешки и словашки лексикален материал показва "как принципът на постепенното отстраняване на първоначалната двучленност определя целия по-нататъшен ход на развоя на речниковия състав на славянските езици" (Isačenko 1958: 144).

3.2. Какво рискува изследователят, ако не знае, или е пренебрегнал възможността да има работа с формант/суфикс в някаква структурна функция – обновяване на стара формация с вече неясен словообразувателен строеж; формално приспособяване на лексикална заемка към съответна част на речта; пренасяне (транспозиция) на название от една част на речта в друга, както при интересуващата ни тук субстантивизация или/и универбизация? В подобен случай той може да се окаже в незавидната роля на "откривател" на неизвестна уж функция на формант/суфикс, както се заявява в заглавието на статия за "неотбелязано значение на суфикса *ица*" по повод на *сливовица* и под. (Русинов 1966). А се отнася за банален случай на суфиксална субстантивизация (срв. Zwoliński 1963) и/или универбизация: *сливов-а* ***ракия*** → *сливов-а /сливов-**иц**-а*.

3.3. Руската старобългаристка Р. М. Цейтлин смята стб. **трьзжбьць** за съставено от числителното трь и съществителното ***зжбьць** (Цейтлин 1977: 67) като означаващо "понятие со значением 'трижды, три раза'" (Цейтлин 1986: 85). При друго решение на проблема, като отделя суфикса ьць, тя се колебае относно функцията му – дали изразява единичност или умалителност – и предполага, че "**трьзжбьць** не может члениться как **трьзжб-ьць**, т. е. рассматриваться как производное от **трьзжбъ**", което неправилно тълкува „"как 'маленькие вилы, ма-

[5] "W *Monografiach słowotwórczych* […] klasyfikację sufisów (przedstawioną w artykule 'Zarys klasyfikacji znaczeniowej sufiksów w językach słowiańskich' – Praha 1931) oparłem na pojęciu funkcji, którą nazwałem strukturalną, a przez którą rozumiałem funkcję polegającą na przekształcaniu jednej części mowy w drugą. Ograniczyłem się do przekształceń w rzeczowniki tematów czasownikowych, przymiotnikowych i wyrażeń syntaktycznych. Ująłem rzecz w ten sposób, że strukturalna funkcja sufiksów, które w tej ich funkcji nazwałem formantami, jest podstawowa w stosunku do ich funkcji realnoznaczeniowych i ekspresywnych" (Doroszewski 1972: 5; срв. Doroszewski 1962: 207; Doroszewski 1963: 283–284).

ленький трьзѫбъ'" (Цейтлин 1978: 436). Докато според мене суф. ьць в тази дума не е компонент на готово *зѫбьць, а застъпва родовото понятие ('жезъл'), като субстантивизира прилагателното *трьзѫбъ '(който е) с три зъба', подобно на чеш. *trzub* (Machek 1968: 656), или като стяга в една дума словосъчетание от рода на *тризъб жезъл = жезъл с три зъба*, подобно на ст.-рус. *трьзубьць* (Dickenmann 1934: 331) и чеш. *trojzubec = trojzubé žezlo* (Dokulil 1967: 291). Срв. от същия тип, но с друга основа, (пол.) *jednorożec* 'еднорог (митично животно с един рог)', със съответствия в много славянски езици[6].

3.4. Ако изследвачът не си дава сметка за функциите на суфиксите, както и за явлението многозначност или/и омонимия при суфиксите, също може да допусне грешка. Така някои имена на ветрове съвпадат по звукова форма с имена за лица по местоживеене или според народностна принадлежност, за обяснение на което се прибягва до предположение за "персонификация" на природната стихия (Koseska 1969). Според В. Косеска анализът на вентонимите показва, че "по-голямата част от [...] формантите означават преди всичко лица" (Koseska 1972: 113). Тя смята, че "за избора на словообразувателните форманти е решавал процесът на персонификация", според нея "в някои случаи [...] отишъл толкова далеч, че формите, означаващи лица, са били пренесени за определяне на атмосферни явления", както в "*сърбин* 'западен вятър' и 'жител на Сърбия', *косáч* 'месец, в който се коси сено' и 'човек, който коси сено', *софиянец* 'западен вятър', 'жител на София', *врачанин* 'северен вятър', 'жител на Враца'".[7] Подобно неразграничаване на имена на ветрове от омонимни с тях имена за лица е допуснато и у друг изследвач, който при анализа на суф. *чанин* пише, че "първоначално това са [...] имена според място на живеене или рождение, т.е. жителски имена" и че те "по пътя на метонимията стават вентоними, омоними на жителските имена" (Ковачев 1968: 12).

Както ще видим, подобно съвпадане на имена на ветрове с жителски имена не се дължи на развитие на различни преносни значения на една и съща словообразувателна формация. В редица случаи имаме един и същи по морфемен състав дериват, в който са съвпаднали по форма резултатите от отделни, различни словообразувателни процеси. При един най-общ поглед върху събрания от посочените автори

[6] Doroszewski 1928: 104–105; 1972: 5; Sławski 1: 549–550; за подробности вж. Селимски 1989.

[7] Koseska 1972: 113; срв. Koseska 1969: 206; Koseska 1971: 212.

речников материал се забелязват в много случаи паралелни названия. Една част от тях са словосъчетания от прилагателно + *вятър*: *белия вятър*, *бесен вятър*, *вечерния вятър*, *дъждовен вятър* и т.н., които са се оказали неудобни за терминологична употреба и с времето са подлежали на известна компресия, на универбизация. Лексикалният материал показва, че предполагаемата универбизация се е реализирала по два начина: 1) чрез елипса (изпускане) на определяемото *вятър*, което в съответния контекст или ситуация се подразбира, срв. названията (на ветрове) *анадолския*, *беломорския*, *врачанския*, *долния*, *дъждовния* и т. н.; 2) чрез суфиксална субстантивация на определението (прилагателното) в изходното описателно название (в някои случаи дезинтегрална – с отсичане на [част от] основата). По този начин от изброените по-горе двучленни наименования са се получили названията *врач**анин*** (от *врач**анския*** **[вятър]**), *долн**як*** // *долн**янин***, *дъждар* и т. н., в които съответните форманти не "означават преди всичко лица", а изпълняват само структурна функция – послужили са за преобразуване на адективния компонент на изходното название в съществително име (срв. Doroszewski 1931 и др.; Zwoliński 1963). А тъй като основата на определението в изходното название ***врачанския*** **[вятър]**) представлява име на селище, възникващата формация съвпада по форма с названието за жител на това селище, както и при някои марки на автомобили, като рус. "Запорож**ец**" и "Москв**ич**". Някои двучленни наименования са подлежали на универбизация чрез композиция, суфиксация или елипса: *козодер*, срв. *дерияре* и – у Ковачев – *дери коза*, *кози вятър*, тур. *keче барадан*, от тур. *keçi* 'коза' и (произв.) от *bağırmak* 'викам, крещя' // *козица*; *свиньодер*, *свиньодерец* // *свиняр*, *свинярко*, *свинския* (Ковачев 1968: 26 и др.; срв. Селимски 1973: 144–145).

3.5. Универбизацията и субстантивизацията в българския език са недостатъчно проучени. Субстантивизацията се свежда най-вече до случаите с елипса на определяемото от изходното словосъчетание (Крумова 1973; 1987). А универбизацията, както е изтъквано[8], не винаги е добре разграничавана от композицията и абревиацията. Понякога може би истински универбизми или случаи на суфиксална субстантивизация биват интерпретирани по неприемлив начин. Така напр., към названията на действия (nomina actionis) със суф. (*а*)*ниц*(*а*) / -*ениц*(*а*), като *блъсканица*, *гонениця* и др., са причислявани неправил-

[8] Радева 1991: 56, 57; 2007: 64.

но *мѐсеница* и *цѐпеница*.[9] Според мене те, като названия на конкретни предмети ('месена баница' и 'част от нацепено дърво'), не се извеждат пряко от глаголни основи. Те се основават върху причастия (*месен*, [*на*]*цепен*) и в крайна сметка са резултат от суфиксална субстантивизация (универбизация) на изходни съставни наименования: бълг. *месен**ица*** е от *месена* ***баница*** (за разлика от ***точена*** *баница* и ***дърпана*** *баница*), подобно на чеш. *mazanec*, парал. на "dial. *mazaný koláč*" при семантичната група "имена на носители на качества" (Dokulil 1967: 297), предполагащо развоен процес *mazaný* ***koláč*** → *mazanec*.

Неправилно са счетени за еднотипни *стàрец* и *храбрѐц*, от една страна, и *гòрненец* и *дòлненец*, от друга (Морфология 1983: 50) – вторите се извеждат не от прилагателни според "качество или признак на именуваното лице". Те са пример за суфиксална универбизация – базират не на прилагателни (*гòрен* и *дòлен*), а на съставни названия: *горен* и *долен* (**край/махала** [на селище]).

4. Антиномията домашно (българско) ~ чуждо (заемка) при речникови единици, възникнали чрез универбизация

От личен опит зная, че на българина, изучаващ чешки език, правят силно впечатление производни като *diplomov-**ka*** (← *diplomov-**á práce***), *Václav-**ák*** (← *Václav-ské **náměstí***), *rychl-**ík*** (← *rychlý **vlak***), *jídeln-**íč-ek*** (← *jídelní **list-ek***) 'меню' и др. под., с които се среща много по-често, отколкото в българския, а и с такива, срещу които въобще няма български съответствия.[10] В не по-малка степен това се отнася и за близкия до него словашки език, срв. *bakalár-**ka*** ← *bakalár-ska **práca***, *káblov-**ka*** ← *káblov-á **televízia*** (Ološtiak 2011: 113). Както е известно вече, универбизацията в полски и руски се реализира обикновено като суфиксална деривация, а в българския обикновено се свежда до елипса на определяемото съществително; при това определението се явява заместител на цялото базисно словосъчетание[11], като се субстантивизира и смислово и синтактично, но запазва морфологичната

[9] Радева 1987: 28; 1991: 137–138; 2007: 131–132.

[10] Ако не е имал непосредствено впечатление от разгов. чешки език, М. Виденов не би написал посоч. статия (Виденов 1976), в която впрочем примерите от чешкия език значително преобладават.

[11] Walczak-Mikołajczakowa 1999: 151.

си форма на прилагателно. Могат да се смятат напълно основателни изводите на полската славистка и за това, че в българския език названията, възникнали чрез универбизация, са по-малко, отколкото в полския и руския.[12] Българинът схваща рус. *граждáнка* като 'женщина гражданин', но не и като 'гражданская война', пол. *pratyzantka* като 'kobieta paryzant' ('жена партизанин'), но не и като 'walka/wojna partyzantska' ('партизанска борба/война') и т.н. Освен това трябва да се подчертае, че голяма част от универбизмите в българския език са от XX век, най-вече от втората му половина и са една от проявите на засиленото руско влияние върху речника и словообразуването на бълг. език.[13] Голяма част от универбизмите, включително и от субстантивизираните прилагателни, като *военен*, *столовà*, *строевѝ* и др., са и безспорни лексикални заемки от руски, някои с явни фонетични черти на русизми, неприспособени нито фонетично, като *маслѝонка* (// *мàсленка*, *маслѝница* 'съд за машинно масло, за смазване на машини'), нито морфологично, като *часовòй* (// *часовѝ*), *вестовóй* 'ординарец' (РРОДД), или словообразувателно нечленими, като *дневален* (в СлР само като връх на гнездо). Срв. *вàтенка* "от рус." (БЕР 1: 123), *винтòвка*, липсващо в СлР, "от рус. *винтовка*, произв. от *винт*" (БЕР 1: 159), *землянка* "от рус." (БЕР 1: 634, s.v. земя), *зрелостник*, липсващо в СлР, не счетено в БЕР за руско и др. Може би по-късното проникване в българската наука на идеята за универбизацията се дължи до известна степен и на нейната по-слаба застъпеност в българското словообразуване.

Същевременно, при дериватите от сферата на народното и традиционното словообразуване, които са от времето далече преди появата на руското влияние, общността и различията между българския език и другите славянски езици се представят иначе. Срв. названията на празници *Врàбн**ица*** // *Цветн**ица*** (и мак. *Цветн**ици*** pl.), подобни на хърв. *Cvjètn**ica*** (и срб. *Цветн**ица***) и *Uljičn**ica*** 'ulična nedjelja', "od

[12] Walczak-Mikołajczakowa 1999: 152–153. Това важи с по-голяма сила за съпоставянето на българския с чешкия (Виденов 1976: 31). Срв. и предпочитанието в полски на словообразувателните средства за свързване на определяемото с определението пред синтактичните, напр. по-скоро *buty wieczorowe* отколкото *buty na wieczór* (Kleszczowa 2006), а тъкмо върху атрибутивни синтагми най-често се основават суфиксалните универбизми/универбати.

[13] С руското влияние се обяснява продуктивността на типа с наст. *-ка*, а голяма част от представящите го производни са "преки заемки от руски", някои "с не напълно прозрачна словообразувателна структура" в български (Мурдаров 1983: 120–121).

ulika (grančica maline)" (Šetka 1976: 320), от една страна, и съставните рус. *вербное воскресенье*, пол. *niedziela palmowa*, укр. *вéрбна* (*квітнá*) *неділя*, слш. *Kvetná nedeľa*, чеш. *Květná neděle*, слн. *cvetna nedelja*, от друга, макар че и едните и другите са калки от грц. Κυριακή τῶν βαΐων или лат. *dominica palmorum*. Срв. също така народните термини за сродство бълг. *кръстник* и *кръстница* и пол. *chrzestny* (// *ojciec chrzestny*) и *chrzestna* (// *matka chrzestna*). Или названия на предмети, свързани с народния бит и съдържащи в състава си турски основи и/или наставки, като *кремъклийка* (← *кремъклия* '(пушка) която се подпалва с кремъчна запалка'), *памуклийка* (← *памуклия* '(дреха) попълнена с памук'), *топлийка* 'игла с топчица на тъпия си край', на базата на **топлия игла* (*топчица* е от *топка* ← *топ*), а съществителното *топлийка* е от прилаг. **топлия* '(която е) с топ'. И т. н.

5. И така, в заключение може да се каже, че в българската дериватология концепцията за универбизацията като словообразувателен способ все още не е намерила истинска акцептация сред занимаващите се повече или по-малко със словообразуване. Както се изтъква в отделни публикации, в словообразувателната система няма суфикси, които да са специализирани за произвеждане на универбизми (Радева 1991: 57; 2007: 64). А засега се посочват твърде незначителен брой суфикси, с помощта на които се формират универбизми. М. Виденов привежда примери с наст. -(*н*)*ик*, -*ка* (-*ки*, мн.ч.), -*ица* и -*ак* и заключава, че в българския език "явлението е много ограничено, случаите са сравнително малко" (Виденов 1976: 31), при това "голяма част от българските образувания със суфикс -*ка* са преки заемки от руски", а някои от тях са "с ненапълно прозрачна словообразувателна структура в модерния български език като *десетилетка*, *летучка*, *петилетка* и др." (Мурдаров 1983: 120–121).

А в приведените по-горе критични бележки се отнася за речникови единици, които не могат да се свържат с руското влияние. Прочее, необходимо е при по-нататъшните изследвания да се държи сметка за мотивацията на анализираните единици и за ролята и значението на суфиксите, с помощта на които е била осъществена деривацията. Още голям брой формации от разглеждания тук вид може би ще се открият и в микротопонимията.

Литература

БЕР 1 – *Български етимологичен речник*. Т. 1, София: БАН, 1971.

Михаил ВИДЕНОВ, 1976: Универбизацията – присъща черта на българския разговорен стил. *Език и литература*. XXXI/4, 28–35.

Мария ДЕЯНОВА, Емилия ПЕРНИШКА, Лили ЛАШКОВА, Дина СТАНИШЕВА. 1980: *Словообразователна и семантична структура на сложните прилагателни в славянските езици*. София: БАН.

Елена А. ЗАХАРЕВИЧ, 1959: Производные основы со значением лица в современном болгарском литературном языке. *Вопросы грамматики болгарского литературного языка*. Москва: АН СССР, 100–157.

Елена А. ЗАХАРЕВИЧ, 1965: Суффиксация и субстантивация при образовании наименований лица в болгарском языке. *Очерки по словообразованию и словоупотреблению*. Москва: АН СССР, 44–58.

Елена А. ЗАХАРЕВИЧ, 1972: К вопросу о субстантивации в болгарском языке (Субстантивация прилагательных в форме среднего рода). *Славянская филология*. № 2, Москва, 46–53.

Николай КОВАЧЕВ, 1968: Принос към названията на ветровете в България. *Трудове на ВПИ "Братя Кирил и Методий" – В. Търново*. V, 1967/1968, София, 1–41.

Лилия КРУМОВА, 1973: Субстантивация на прилагателните имена в български език (в съпоставка с някои случаи в руски). *Славистичен сборник (По случай VII Международен конгрес на славистите във Варшава)*. София: БАН, 213–221.

Лилия КРУМОВА, 1987: *Субстантивацията на прилагателните в съвременния български книжовен език*. София: БАН.

Морфология 1983: *Граматика на българския книжовен език*. Том II. Морфология. СТОЯНОВ, Стоян (ред.). София: БАН.

Владко МУРДАРОВ, 1983: *Съвременни словообразователни процеси*. София: НИ.

Василка РАДЕВА, 1987: *Българското словообразуване*. София: УИ "Св. Климент Охридски".

Василка РАДЕВА, 1991: *Словообразуването в българския книжовен език*. София: УИ "Св. Климент Охридски".

Василка РАДЕВА, 2007: *В света на думите. Структура и значение на производните думи*. София: УИ "Св. Климент Охридски".

РРОДД: *Речник на редките и остарели диалектни думи в литературата ни от XIX и XX век*. ИЛЧЕВ, Стефан (ред.). София: БАН, 1974.

Русин РУСИНОВ, 1966: Неотбелязано значение на суфикса ица. *Български език.* XVI/6, 574–578.

Людвиг СЕЛИМСКИ, 1973: Проучване на българската метеорологична лексика върху общославянски фон (V. Koseska. Bułgarskie słownictwo meteorologiczne na tle ogólnosłowiańskim, PAN, KomJęz 63, 1972). *Български език.* XXIII/1–2, 141–146.

Людвиг СЕЛИМСКИ, 1979: Ян Розвадовски и първата задгранична българистика. *В-к "Наука и труд",* бр. 15–16 (217–218), 30. X 1979, с. 2.

Людвиг СЕЛИМСКИ, 1989: За словообразувателния строеж на стб. **трьзжбьць** (Към въпроса за словообразувателно-семантичните функции на суфикса ьць). *Старобългаристика/Palaeobulgarica.* XIII/4, 43–46. Препечат. В: Селимски 2017: 78–82.

Людвиг СЕЛИМСКИ, 2017: *Приноси по словообразуване. Български език и други славянски езици.* В. Търново: УИ "Св. Кирил и Методий".

СлР – *Словообразувателен речник на съвременния български книжовен език А – Я.* ПЕНЧЕВ, Йордан (ред). София: АИ "Проф. Марин Дринов", 1999.

Раля М. ЦЕЙТЛИН, 1977: *Лексика старославянского языка.* Москва: Наука.

Раля М. ЦЕЙТЛИН, 1978: Некоторые проблемы старослав. лексикологии (по материале древнеболгарских рукописей X–XI вв.). *Славянское языкознание.* VIII Международный съезд славистов. Москва: Наука.

Раля М. ЦЕЙТЛИН, 1986: *Лексика древнеболгарских рукописей X–XI вв.* София: БАН.

Ernst DICKENMANN, 1934: *Untersuchungen über die Nominalcomposition im Russischen. Teil I. Einleitung und Material.* (Veröffentlichungen des Slavischen Instituts 12). Leipzig.

Miloš DOKULIL, 1962: *Tvoření slov v češtině. 1. Teorie odvozování slov.* Praha: ČSAV.

Miloš DOKULIL, 1967: Jména nositelů vlastností. *Tvoření slov v češtině. 2: Odvozování podstatných jmen.* Praha: ČSAV, 281–406.

Witold DOROSZEWSKI, 1928–1931: Monografie słowotwórcze. *Prace Filologiczne.* XIII, 1–260; XIV–1929, 34–85; XV/1–1931, 275–300; XV/2–1931, 423–436.

Witold DOROSZEWSKI, 1931: Zarys klasyfikacji znaczeniowej sufiksów w językach słowiańskich. *Sborník prací I sjezdu slovanských filologů v Praze, 1929. Sv. II. Přednášky.* Praha, 505–513.

Witold DOROSZEWSKI, 1962: *Studia i szkice językoznawcze.* Warszawa: PWN.

Witold DOROSZEWSKI, 1963: *Podstawy gramatyki polskiej.* Część I. Warszawa: PWN.

Witold DOROSZEWSKI, 1972: Z zagadnień słowotwórstwa, składni i semiotyki. *Prace Filologiczne*. XXIII, 5–25.

Alexandr V. ISAČENKO, 1958: *K historicko-srovnávacímu studiu slovanských jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Krystyna KLESZCZOWA, 2006: Derywaty w rywalizacji z grupami imiennymi. ЛУКАШАНЕЦ, Александр (рэд.). *Функцыянальныя аспекты словаўтварэння*. Даклады IX Міжнароднай навуковай канферэнцыі. Мінск, 302–310.

Violetta KOSESKA, 1969: Personifikacja i prawo tabu w bułgarskich nazwach ruchu powietrza. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, t. VIII. Warszawa, 201–207.

Violetta KOSESKA, 1971: Próba analizy słowotwórczej na podstawie bułgarskich nazw wiatrów. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*. X. Warszawa, 205–212.

Violetta KOSESKA, 1972: *Bułgarskie słownictwo meteorologiczne na tle ogólnosłowiańskim*. PAN, Komitet Językoznawstwa, Prace Językoznawcze 63, Wrocław etc.

Václav MACHEK, 1968: *Etymologický slovník jazyka českého*. 2. vyd. Praha: ČSAV.

Martin OLOŠTIAK, 2011: *Aspekty teórie lexikálnej motivácie*. Prešov: Filozofická fakulta.

Jan Michał ROZWADOWSKI, 1904: *Wortbildung und Wortbedeutung*. Heidelberg. Превод на полски: Doroszewski 1960: 21–95.

Jan M. ROZWADOWSKI, 1921: O dwuczłonowości wyrazów. *Język Polski*. VI/5, 129–139.

Jan M. ROZWADOWSKI 1950: *O zjawiskach i rozwoju języka*. Kraków.

Jan M. ROZWADOWSKI, 1960: *Wybór pism. Tom III: Językoznawstwo ogólne*. Warszawa: PWN, 21–95. Превод на полски от немски [= Rozwadowski 1904].

Franciszek SŁAWSKI, 1956: *Słownik etymologiczny języka polskiego*, t. I. Kraków: TMJP.

Sylwia SOJDA, 2011: *Procesy uniwerbizacyjne w języku słowackim i polskim*. Katowice: wyd. UŚ, wyd. Gnome.

Elżbieta SZCZEPAŃSKA, 1994: *Uniwerbizacja w języku czeskim i polskim*. Kraków: Universitas.

Jeronim ŠETKA, 1976: *Hrvatska kršćanska terminologija*. II izd. Split: Slobodna Dalmacija.

Mariola WALCZAK-MIKOŁAJCZAKOWA, 1999: Uniwerbizacja jako jedna z tendencji rozwojowych współczesnego języka polskiego, rosyjskiego

i bułgarskiego. ŚWIDZIŃSKI, Jerzy (red.). *IV kolokwium slawistyczne polsko-bułgarskie*. Poznań: POLINFO, 148–153.

Przemysław ZWOLIŃSKI, 1963: Substantywizacja sufiksalna przymiotników w językach słowiańskich. *Z polskich studiów slawistycznych*, t. I, ser. 2. Warszawa: PWN, 90–99.

Univerbisation and Similar Phenomena. Appearance into Bulgarian Derivatology and Pespectives

The report considers the univerbisation as a word-formation method compared to composition and substantivisation; the penetration into Bulgarian derivatology of the concept of univerbisation; the place and role of the univerbisation in the system of Bulgarian word formation; realisation of the univerbisation in the field of proprial names. In analyzing this part of the derived words, which has arisen in this way, an attention is paid to antinomies such as: inherited (Bulgarian) vs. foreign (borrowed, mostly Russian); old vs. new; popular vs. literally; homonymy vs. polysemy. Any corrections in the word-formation analysis of some words arisen in this way have also been proposed.